

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ
(РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ)**

методичні рекомендації

Львів 2024

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Начальник кафедри
практичної психології та педагогіки
доктор психологічних наук, професор
Роксолана СІРКО
«22» серпня 2024 р.

**ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
053 ПСИХОЛОГІЯ
(РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ)**

методичні рекомендації

Схвалено вченою радою
факультету психології та
соціального захисту
Протокол № 1
від «10» вересня 2024 р.

Виконання кваліфікаційних робіт зі спеціальності 053 Психологія (реабілітаційна психологія) : метод. реком. / укл. Р. І. Сірко, А. В. Литвин, Р. Я. Яремко ; Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. Львів : ЛДУБЖД, 2024. 45 с.

Укладачі: начальник кафедри практичної психології та педагогіки, полковник служби цивільного захисту, доктор психологічних наук, професор Сірко Р. І.; професор кафедри практичної психології та педагогіки, доктор педагогічних наук, професор Литвин А. В.; викладач кафедри практичної психології та педагогіки, майор служби цивільного захисту, кандидат психологічних наук, доцент Яремко Р. Я.

Рецензенти: науковий співробітник відділу організації науково-дослідної діяльності ЛДУБЖД, член-кор. НАПН України, доктор педагогічних наук, професор Козяк М. М.; завідувач кафедри теоретичної психології інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор психологічних наук, професор Ковальчук З. Я.

У методичних рекомендаціях подано актуальні вимоги, положенні та правила щодо написання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт здобувачів другого рівня вищої освіти (денного та заочного навчання) зі спеціальності 053 Психологія (реабілітаційна психологія) у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності ДСНС України. Викладена загальна характеристика матеріалу, який повинен бути в кожному розділі, а також вимоги до обсягу кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього рівня магістра. Пропонуються типові приклади оформлення структурних частин кваліфікаційного дослідження. Крім того подано додатки зі зразками перших сторінок кваліфікаційної роботи, необхідних документів, прикладами оформлення бібліографії та ін.

ВСТУП

«Людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю».

Конституція України, ст. 3.

Фахівці з вищою освітою за спеціальністю «Психологія» працюють у психологічних службах і центрах на виробництві, в системі освіти, охорони здоров'я, соціальному секторі, виконуючи діагностичну, профілактичну та психокорекційну роботу. Крім того, магістри цієї спеціальності можуть займати посади різного рівня в державних установах та організаціях (держадміністраціях, відділах відповідних міністерств тощо), у приватних закладах освіти і закладах охорони здоров'я, приватних структурах соціального спрямування, консультативних організаціях тощо. З огляду на це психологи-випускники мають бути здатні на основі набутих компетентностей здійснювати психологічну діагностику, психолого-управлінське консультування, надавати психологічну допомогу в розв'язанні нагальних проблем окремим особам і колективам, сприяти поліпшенню психологічного клімату в організаціях і установах, розробляти рекомендації щодо запобігання конфліктних ситуацій тощо.

Кваліфікаційна робота є самостійним науковим дослідженням здобувача освіти. На підставі її захисту Екзаменаційна комісія вирішує питання про присвоєння здобувачу вищої освіти освітнього ступеня та вручення диплома. Вона є підсумком сформованих компетентностей внаслідок опанування дисциплін, передбачених освітньою програмою та навчальним планом.

Необхідною умовою успішного виконання кваліфікаційної роботи є ґрунтовне оволодіння нормативними, професійно орієнтовними дисциплінами за професійним спрямуванням в обраній галузі та матеріалом інших курсів, набуття навичок самостійної науково-дослідної роботи у процесі підготовки доповідей, виконання курсових робіт, участі в наукових конкурсах тощо.

Виконання та захист кваліфікаційних робіт є заключним етапом навчання в університеті та має на меті:

– систематизувати, закріпити і покращити теоретичні знання здобувачів вищої освіти (курсантів, студентів і слухачів заочного навчання) за спеціальністю 053 «Психологія», а також розвинути навички їх використання для психологічного супроводу різних сфер буття людини, зокрема, діяльності в надзвичайних ситуаціях, під час

ухвалення рішень з проблем захисту населення й організації діяльності пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС України;

– виробити вміння узагальнення й аналізу результатів, отриманих іншими дослідниками;

– розвинути навички самостійної роботи здобувачів із нормативною, довідковою та спеціальною літературою, методами досліджень під час вирішення завдань кваліфікаційної роботи;

– узагальнити компетентності майбутніх фахівців щодо обґрунтування, планування, організації та проведення наукових досліджень та їх захисту;

– оцінити готовність здобувачів до роботи практичного психолога та розв’язання складних науково-методичних проблем.

Для написання кваліфікаційної роботи на належному рівні здобувач має володіти:

- комплексом компетентностей у галузі професійної діяльності (психології);

- компетентностями з методології наукової роботи;

- ерудицією й обізнаністю в суміжних галузях науки (педагогіка, соціологія тощо);

- навичками самостійної роботи з науковими джерелами;

- досвідом самостійного виконання науково-дослідних робіт.

Кваліфікаційні роботи повинні мати дослідницький, творчий характер.

1. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Діяльність здобувача вищої освіти з виконання роботи починається з вибору теми й одержання на кафедрі завдання на виконання кваліфікаційної роботи, її окремих етапів, термінів та інших умов.

Провідні напрями кваліфікаційних робіт з психології:

– психодіагностика психічних процесів та основних психологічних властивостей працівника пожежно-рятувальної служби та їхнього впливу на професійну діяльність;

– психокорекція порушень емоційно-вольової сфери особистості при виконанні професійних завдань;

– психолого-педагогічна підготовка працівників пожежно-рятувальної служби.

Кваліфікаційні роботи спрямовані на вирішення таких **завдань**:

- аналіз властивостей нервової системи і характерологічних рис працівника пожежно-рятувальної служби;
- дослідження особливостей адаптації, психологічної готовності до умов діяльності та психологічної реабілітації в разі потреби;
- вивчення мотиваційної сфери та її проекція на успішність виконання завдань;
- розроблення й адаптація методів психологічної корекції, які можуть бути використані під час психологічної підготовки і реабілітації осіб, що перебували в надзвичайних ситуаціях.

1.1. Вибір теми кваліфікаційної роботи

Тематика кваліфікаційних робіт повинна бути актуальною, відповідати сучасному рівню та перспективам розвитку науки, реальним завданням психолога, зокрема тим, що вирішують фахівці ДСНС України.

Дослідження має в повному обсязі розкривати тему, яка передбачена завданням на кваліфікаційну роботу. Завдання повинні поглиблювати вивчення професійно орієнтованих дисциплін і відповідати їх тематиці. Виконання роботи за своїм змістом має відповідати освітній меті цього виду навчання.

Під час вибору теми кваліфікаційної роботи необхідно враховувати загальні завдання ДСНС України щодо забезпечення безпеки людей, населених пунктів, підприємств та інших об'єктів.

Здобувачам надається право вибору теми кваліфікаційної роботи. Вони можуть самі запропонувати тему для кваліфікаційної роботи з необхідним обґрунтуванням доцільності її розроблення.

Теми кваліфікаційних робіт остаточно формулює та рекомендує випускова кафедра з урахуванням пропозицій науковців і практичних психологів підрозділів ДСНС України.

Підготовку кваліфікаційної роботи здобувачі виконують під керівництвом викладача. Керівниками кваліфікаційних робіт призначаються найбільш досвідчені науково-педагогічні працівники кафедри: доктори наук, професори; доценти, кандидати наук.

Закріплення здобувачів за кафедрою проводиться в термін:

- магістрів – січень поточного року (1 рік навчання в магістратурі).

У цей термін працівники кафедри мають визначити керівників кваліфікаційних робіт, видати здобувачам завдання на збір матеріалу для визначення теми, надати до навчально-методичного відділу

інформацію про закріплення науково-педагогічного персоналу для керівництва кваліфікаційними роботами здобувачів.

Збір матеріалу для визначення теми кваліфікаційної роботи випускники денної форми навчання проводять від початку навчальної практики, а заочного навчання – протягом передостаннього семестру.

Здобувач має за допомогою керівника сформулювати тему і звернутись до відповідальної особи кафедри (секретаря ЕК), вказавши тему роботи і прізвище наукового керівника за його згодою.

Остаточне рішення про виконання кваліфікаційної роботи, затвердження її теми і керівника приймається на засіданні кафедри ПШтаП у вересні останнього року навчання. Запропоновані теми кваліфікаційної роботи, а також призначені керівники затверджуються наказом ректора Університету (табл. 1.1):

Таблиця 1.1 – Темі кваліфікаційних робіт

№ з/п	Група	Звання, прізвище, ім'я, по батькові здобувача	Звання, прізвище, ім'я, по батькові керівника	Тема кваліфікаційної роботи
Кафедра практичної психології та педагогіки				
<i>Денна форма навчання</i>				
<i>Заочна форма навчання</i>				

Протягом тижня з часу затвердження тем і керівників здобувачам видається **завдання на кваліфікаційну роботу** за формою, поданою в додатку А. Зокрема, вказуються передбачений **зміст і завдання** кваліфікаційної роботи, перелік необхідного **емпіричного матеріалу**, а також **календарний план** її виконання.

На прохання керівника з окремих розділів кваліфікаційної роботи кафедра може залучати внутрішніх або зовнішніх консультантів. Консультантами призначаються науково-педагогічні працівники суміжних кафедр, а також провідні фахівці підрозділів ДСНС України чи інших установ. Контроль за виконанням розділів і консультуванням покладається на начальника (завідувача) кафедри. Прізвища консультантів вказуються в завданні на кваліфікаційну роботу.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи повинна бути досягнута поставлена мета, згідно із схваленими завданнями.

1.2. Написання кваліфікаційної роботи

Для виконання кваліфікаційної роботи магістра в Університеті відводиться 12 тижнів, із них навчальним планом передбачено проходження переддипломної практики – стажування (2 тижні) та безпосередня підготовка кваліфікаційної роботи (2 тижні).

Емпіричний матеріал здобувачі збирають у період переддипломної практики, а також у передбачений навчальним планом час для написання роботи. Необхідно глибоко проаналізувати науково-літературні джерела з обраної теми, вивчити практичний матеріал і провести дослідження на конкретній вибірці, що відповідає явищу, яке вивчається. Водночас необхідно розробити структуру роботи (має відповідати поставленим завданням дослідження), обґрунтувати завдання констатувального емпіричного дослідження (збирання первинної інформації), висунути гіпотезу, запропонувати напрями вдосконалення дійсності та розробити заходи (методики, програми, технології) покращення досліджуваного процесу (явища), а також раціональний варіант одержання вихідної інформації (формувальний експеримент) задля перевірки ефективності запропонованих змін.

Увесь практичний матеріал, одержаний за час ознайомлення з темою та апробацією власних ідей, потрібно відобразити в роботі з метою використання його під час оцінювання реального стану об'єкту та поетапного вирішення завдань дослідження, під час визначення ефективності (доцільності) виконаної роботи.

Загалом кваліфікаційна робота має відповідати таким вимогам:

- бути самостійною науковою працею, яка присвячена вирішенню актуальних питань у галузі дослідження, відповідно до обраної проблеми;

- містити елементи самостійних наукових досліджень, які сприяли б ефективному вирішенню конкретної проблеми;

- ґрунтуватися на широкому використанні сучасних наукових підходів, інформаційно-комунікаційних технологій, математичних і статистичних методів тощо;

- результати дослідження психологічного процесу чи явища мають бути доведені до стадії практичної апробації та містити положення щодо їх впровадження;

- структура й обсяг роботи, її оформлення та презентація мають відповідати вимогам і рекомендаціям кафедри.

Вказівки щодо *структури і змісту* кваліфікаційної роботи розміщені в розд. 2, а *правил оформлення* – в розд. 3.

Кваліфікаційну роботу оформляють у міру написання розділів і підрозділів. Водночас її наповнення й оформлення мають відповідати вимогам, які ставлять до кваліфікаційних робіт.

Керівник роботи систематично проводить консультації за окремими розділами роботи, оцінює хід і результати виконання індивідуального плану. Щотижнево керівники оцінюють відсоток виконання роботи і подають відповідні дані завідувачу кафедри.

Стан виконання плану реєструється на кафедрі згідно розробленого графіка. Суттєві відхилення від затвердженого плану оформлюються доповідною запискою та доводяться до відома деканату.

2. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота складається з таких *основних частин*:

ЗМІСТ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ (якщо потрібно).

ВСТУП.

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ _____

У _____ (теоретична частина).

1.1. Вихідні методологічні положення та напрями дослідження з проблеми _____ в науковій літературі.

1.2. Характеристика основних понять, особливостей і структури досліджуваного явища _____.

1.3. Аналіз специфіки обстежуваних _____ у контексті проблеми дослідження.

Висновки до першого розділу

Розділ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ _____

У _____ (емпірична частина).

2.1. Характеристика методів дослідження і критеріїв, на основі яких досліджують групи обстежуваних.

2.2. Комплексне психодіагностичне дослідження проблеми _____ (із використанням статистичних методів, діаграм, кореляційного аналізу, кореляційних плеяд).

Висновки до другого розділу.

Розділ 3. ПСИХОКОРЕКЦІЯ _____ У _____

(корекційна частина).

3.1. Принципи розроблення та загальна характеристика психокорекційної програми для _____.

3.2. Зміст психокорекційної програми _____.

3.3. Хід і результати формувального експерименту з перевірки ефективності _____ (із використанням методів математичної статистики, таблицями даних і діаграмами).

Висновки до третього розділу.

ВИСНОВКИ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

ДОДАТКИ.

Кожний розділ закінчується висновками і в кінці формулюють загальні висновки по роботі.

Проаналізуємо всі структурні частини кваліфікаційної роботи.

«**ВСТУП**» повинен містити обґрунтування актуальності вибраної теми кваліфікаційної роботи та ступінь дослідженості теми в науковій літературі, де описуються напрями, які розроблені, та проблеми, які вирішені недостатньо.

Окремо визначається об'єкт і предмет дослідження, характеризується експериментальна вибірка (описується кількість, вік, стать, місце праці/навчання досліджуваних у процентному співвідношенні).

На основі теоретичного аналізу висувається гіпотеза, яка потребує доведення або спростування. Детально висвітлюється мета роботи, ставляться завдання. Зазначаються методологічні основи і методи дослідження, які використовуються в роботі.

«**ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА**». У першому розділі проводиться теоретичний аналіз постановки проблеми, пояснюється сутність понять, що досліджуються, розглядаються різноманітні наукові теорії вітчизняних і зарубіжних учених.

У цьому розділі детально описуються методи дослідження: назва методики і автор, показники, які вивчаються за допомогою цієї методики, тощо. Якщо здобувач використовував самостійно, власноручно розроблені методи (наприклад, анкета, психологічні вправи та ігри тощо), то вони обов'язково мають бути подані в додатках. Загальновідомі методики в додатках не відображаються, в тексті лише дається посилання на використані літературні джерела. Також обов'язково вказуються методи математичної статистики, які використані в дослідженні.

Комплексний, системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різними кутами зору – з позицій теоретичного обґрунтування та практичних напрацювань, умов реалізації в об'єкті дослідження, визначення шляхів

удосконалення, вивчення ступеня ефективності тощо. Водночас, дослідження – це система окремих елементів і зв'язків між ними, і все має викладатись в єдиній логіці та тісному взаємозв'язку.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що під час виконання огляду теоретичних джерел, аналізу діяльності й обґрунтування шляхів удосконалення окремих аспектів предмета й об'єкта дослідження здобувач має використовувати знання про новітні досягнення в науці, сучасний інструментарій тощо.

«ЕМПІРИЧНА ЧАСТИНА». Другий розділ кваліфікаційної роботи містить констатувальний експеримент, спрямований на виявлення та опис наявних на момент дослідження характеристик і властивостей досліджуваного явища. Описова частина експериментального дослідження проводиться на основі математичних методів оброблення матеріалів психологічних досліджень: порівняльного, кореляційного, факторного та регресивного аналізів. Вибір статистичних методів залежить від поставлених завдань. Рекомендується використовувати комп'ютерні програми (Stadia, Statistika, SPSS), які полегшують математичне оброблення емпіричного матеріалу.

Дані, які були отримані в процесі психологічного дослідження, можуть бути систематизовані за допомогою простого або перехресного групування, яке дозволяє виділити декілька груп досліджуваних за однією або декількома ознаками. Просте групування полягає в упорядкуванні або класифікації за однією ознакою: наприклад, усіх випробуваних можна згрупувати за статтю, віком, темпераментом, рівнем тривожності, тощо.

Там, де потрібно зв'язування фактів за декількома ознаками, застосовують перехресне групування. Воно дозволяє визначити тісноту зв'язків, а в деяких випадках напрям взаємодії. Для цього використовується інтегральний критерій, який розраховувався на основі середньоарифметичних величин вибраних емпіричних показників (ряду ознак), отриманих за допомогою методик. На основі розрахованого інтегрального показника виділяються декілька груп (наприклад, низького та високого рівнів психічного здоров'я, низької та високої психологічної готовності до діяльності, тощо).

Після статистичного групування проводиться порівняльний аналіз отриманих даних у різних групах. Підраховується відсоток по кожному показнику в різних групах та інтерпретуються результати. Отримані дані подаються у вигляді таблиці (приклад див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Порівняльний аналіз отриманих даних

Показники (типи акцентуацій)	У вибірці в цілому (%)	Група високого рівня психічного здоров'я (%)	Група середнього рівня психічного здоров'я (%)	Група низького рівня психічного здоров'я (%)
Педантичність	31,4%	21,9%	44,7%	62,5%
Тривожність	55,0%	25,7%	21,6%	12,4%

Статистичний аналіз. Наступний крок опрацювання полягає в описі узагальнюючих характеристик, які дозволяють глибше зрозуміти особливості одиниці спостереження.

Відправним пунктом аналізу виступають величини показників, які отримані методом профілів. Відповідні середні, їх стандартні помилки, середньоквадратичні відхилення, значення критерію t та оцінювання рівня значимості наводяться в таблицях (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Статистичні параметри показників для груп 1 та 2

Показники	Група 1	Група 2
1	31,308	10,54*
14	13,6	3,526*
15	56,69	21,364
16	81,487	18,385*
28	2,67	2,11
29	7,032	2,312
30	3,67	2,201*
31	4,25	2,332*
31	5,032	2,679

В іншій таблиці подається значення t-критерію (Стьюдента). Наприклад, значення величини t-критерію для порівняння показників груп 1 та 2 (приклад див. табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Значення t-критерію

Групи, що порівнюють	Показники						
	1	14	15	16	28	32	33
A : B	1	14	15	16	28	32	33
t	-1,41	-1,64	0,96	1,67	-0,20	-0,14	1,01

Аналізуються отримані дані та характеризуються найбільш істотні відмінності, які отримані на рівнях значимості $p \leq 0,05$ або $p \leq 0,01$.

Кореляційний аналіз присвячений для оцінювання форми, знаку й тісноти зв'язку між кількома ознаками або факторами, що

досліджуються. Під час визначення форми зв'язку розглядається як в середньому змінюється у в залежності від x , а x – від y .

Серед різновидів кореляційного аналізу в психології широко використовуються такі: розрахунок коефіцієнту кореляції Пірсона (r), коефіцієнтів кореляції Спірмена (rs) і Кендалла (τ).

Коефіцієнт кореляції розраховують за допомогою математичних методів (комп'ютерні програми Stadia, SPSS, Statistica), і на основі цього складають матриці інтеркореляцій. Потрібно враховувати, що коефіцієнти кореляцій можуть мати значення від 0 до ± 1 . Якщо коефіцієнт дорівнює нулю або має від'ємний знак, це означає, що зв'язок між двома ознаками відсутній. Найбільш тісний взаємозв'язок, коли величина коефіцієнту наближається до 1. У психологічних дослідженнях вважається, що при значенні коефіцієнту кореляції 0,3–0,5 зв'язок є помірним, 0,5–0,7 – значущим, 0,7–0,9 – сильним.

Для аналізу інтеркореляційних матриць використовується графічний засіб – метод кореляційних плеяд. Інтеркореляційні плеяди, складені на основі цих кореляційних матриць, схематично зображаються на рисунках. Під час аналізу враховуються зв'язки на 5%-му, 1%-му та 0,1%-му рівнях значимості. У текстовому описі аналізується, який показник знаходиться у центрі, і з якими показниками він має прямі та непрямі зв'язки. Виділені вузли зв'язків показують наявність основних структурних елементів у досліджуваному феномені та їх зв'язок поміж собою.

Наприклад, «Аналіз кореляційної структури на рівні значимості 0,1% показав, що провідне місце належить експресивності (32), яка має прямі зв'язки з рівнем домагань (16) та самооцінкою (15,44) і зворотні – з задоволеністю навчальною діяльністю (105). Другий вузол зв'язків утворює почуття провини (61). Ця змінна тісно пов'язана з безглуздістю існування (46), несміливістю (33) і підозріливістю (36)» (див. рис. 2.1).

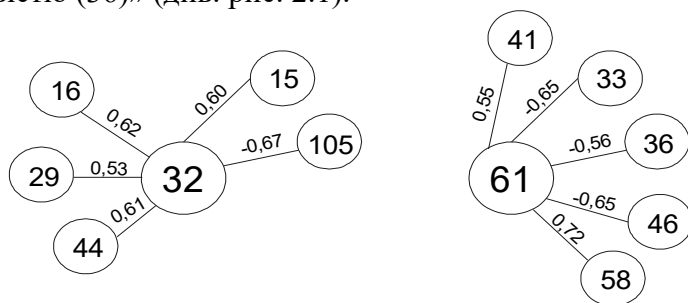

Рисунок 2.1 – Кореляційні плеяди

Факторний аналіз. Більш чітку та повну картину статистично пов'язаних ознак (з метою виявлення певної кількості прихованих від спостереження факторів) виявляє факторний аналіз. Перевага його над кореляційним у тому, що він не просто встановлює зв'язок однієї змінної в залежності від іншої, а визначає міру цього зв'язку та основні фактори, які лежать в основі зазначених змін. Факторний аналіз дає можливість знизити кількість змінних за рахунок їх пояснення меншим числом факторів, що допомагає узагальнити дані.

Факторний аналіз проводиться таким чином: спочатку на основі емпіричних даних обраховується кореляційна матриця (матриця попарних інтеркореляцій), потім виділяються первісні ортогональні фактори. Це повністю автоматизована процедура, яка є в усіх статистичних програмах (Stadia, Statistika SPSS). Отримані дані подають у вигляді таблиць (приклад див. табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Результати факторного аналізу групи 1

Показники (№)	Фактор 1	Фактор 2	Фактор 3
– безнадійність (52)	0,848		
– самотність (45)	0,635		
– роздратування (56)	0,595		
– фізична агресія (54)	0,545		
– комунікабельність (28)		0,789	
– емоційна нестійкість (30)		0,785	
– підозріливість (30)		0,762	
– консерватизм (40)		0,699	
– несміливість (34)			0,662
– негативізм (57)			0,586
– домінантність (31)			0,571
– жорсткість (35)			0,448

Після цього проводиться психологічна інтерпретація результатів факторного аналізу, яка здійснюється за значимістю факторних навантажень. Визначають змінну, яка має найбільшу питому вагу, і показники, які підтверджують цю властивість. Розглядають й інші змінні, які беруть участь в організації фактору. На основі описаних змінних визначають провідну «ідею» фактору та дають йому назву. Наприклад, «У факторі значимими є 11 показників. Найбільшу питому вагу має комунікабельність (28). Більшість компонентів характеризує емоційну сферу особистості, що негативно впливає на управління актуальними психічними станами. До них належать:

емоційна нестійкість (30), підвладність почуттям (33), низький рівень самоконтролю (42), тривожність (39). Увійшли також змінні, які визначають відношення респондентів до навколишньої дійсності, такі як: почуття провини (61), безглуздість існування (46), консерватизм (40), неадекватність самооцінки (44), що негативно впливає на задоволеність соціальним статусом. Спільність цих елементів спонукає назвати цей фактор «низькою здатністю до саморегуляції».

Регресійний аналіз дозволяє вивчити залежності однієї або кількох середніх величин від інших. Регресійний аналіз застосовується переважно в емпіричних психологічних дослідженнях, при розв'язанні завдань, пов'язаних з оцінюванням будь якого впливу (наприклад як змінилися показники агресивності після проведення корекційних вправ). При цьому використовують рівняння регресії, яке відображає вигляд тенденції збільшення або зменшення однієї змінної при збільшенні або зменшенні іншої. Рівняння множинної регресії має такий вигляд:

$$y = a_0 + b_1x_1 + \dots + b_nx_n \quad (2.1)$$

де y – інтегральний показник, b_1, b_n – коефіцієнт регресії, x_1, x_n – модальні параметри, a_0 – вільний член рівняння.

«КОРЕКЦІЙНА ЧАСТИНА»

Третій розділ кваліфікаційної роботи повинен містити деталізовану описову характеристику розробленої здобувачем психокорекційної програми.

У магістерській роботі цей розділ також містить результати апробації психокорекційної програми, тобто формувальний експеримент.

«Формувальний експеримент»

Формувальний експеримент реалізується за допомогою спеціально побудованої дослідником експериментальної програми розвивальних і формувальних впливів на предмет дослідження (упровадження корекційної програми). Передусім необхідно обґрунтувати завдання формувального дослідження задля перевірки ефективності запропонованих змін.

Програма експериментальної роботи, методика експерименту та реєстрація подій експериментального процесу здійснюються шляхом спостереження, проведення бесід, анкетування, вивчення документації та матеріальних свідчень.

Як правило проведення формувального дослідження передбачає паралельне спостереження двох однорідних груп (вибірок). Тобто в експерименті беруть участь дві групи учасників: а) експериментальна

та б) контрольна група. Експериментальна група (ЕГ) бере участь в усіх процедурах експерименту та проходить цикл формувальних впливів. Контрольна група (КГ) виступає як еталон, у порівнянні з яким оцінюється ефект експерименту.

Основні якості досліджуваних методик, які слід передбачити при плануванні експерименту, полягають у тому, щоб забезпечити з їх допомогою репрезентативність, валідність даних.

Організація та проведення експерименту починається з формування однорідних вибірок (ЕГ і КГ). Величина вибірки повинна, з одного боку, мати «статистичну значимість» (відображати генеральну сукупність), а з іншого – дозволяти в стислі терміни опрацювати одержану інформацію. Також кількість контрольної та експериментальної груп може бути визначений виходячи з правила: чим більш статистично однорідна генеральна сукупність, тим меншим може бути обсяг вибірки.

Далі доцільно виконати початкову (прикидочну) перевірку дослідницьких методик, анкет, програм бесід, таблиць для реєстрації та накопичення даних. Призначення цієї перевірки – внести необхідні уточнення, уникнути надмірності фактичних даних.

У процесі експерименту здобувач має:

- безперервно підтримувати умови, що забезпечують незмінність проведення експерименту, подібність і відмінність експериментальних і контрольних груп;

- варіювати керовані умови та інтенсивність факторів, що роблять спрямований вплив на результати, які підлягають зіставленню;

- систематично оцінювати, вимірювати і реєструвати частоту й інтенсивність подій експериментального процесу;

- паралельно проводити систематичне первинне оброблення фактичного матеріалу.

Наприкінці здійснюються опрацювання та систематизація даних формувального експерименту, їх порівняння з теоретичними; заключна статистична перевірка (статистичної значимості одержаних даних) та узагальнення одержаних результатів.

Під час вибору критерію для перевірки статистичної гіпотези щодо виявлення статистично значимої різниці між окремими ознаками, що виражені кількісними значеннями, необхідно перевірити їх розподіл (нормальний чи ні) та визначити кількість порівнюваних груп (дві чи більше), оскільки ці факти впливають на проведення критеріального аналізу. Загалом, послідовність дій, які слід

виконувати під час оброблення, аналізу та інтерпретації одержаних результатів дослідження, залежить від багатьох чинників і визначається за допомогою наукового керівника.

Наприклад, для оцінювання статистичної значимості різниці результатів експериментальної та контрольної групи може використовуватися t-критерій Стюдента. Це потребує низки обчислень, а саме: перевірки нормальності розподілу даних незалежних вибірок (ЕГ і КГ); перевірку гомогенності дисперсій ЕГ і КГ; формулювання статистичних гіпотез (нульової H_0 – відмінності між середніми арифметичними характеристик експериментальних і контрольних груп випадкові та незначимі й альтернативної H_1 – відмінності достовірні, значимі); розрахунку емпіричного значення t-критерію для незалежних вибірок однакового обсягу; визначення рівня значимості t-критерію.

Після введення даних ЕГ і КГ у програму Statistica (або іншу) для оцінювання нормальності розподілу використовується критерії Колмогорова-Смірнова, Лілліфорса та W-критерій Шапіро-Вілка. Гомогенність дисперсій перевіряється за критерієм Левена (якщо вибірки однакові). Якщо всі необхідні умови для виконання статистичних розрахунків забезпечені, програма розраховує не лише значення t-критерію (*t-value*), а й його статистичну значимість. Якщо статистична значимість $p \leq 0,05$ – відмінності між середніми арифметичними експериментальних і контрольних груп достовірні. Нуль-гіпотеза в цьому випадку відхиляється. Це доводить, що відмінності між показниками експериментальної та контрольної груп спричинені використанням психокорекційної програми. Отже, можна робити висновки про її ефективність.

У **«ВИСНОВКАХ»** підводяться підсумки проведених досліджень, формулюються основні (загальні) висновки, в яких має чітко зазначатися, що нового виявлено у кваліфікаційній роботі та подаються пропозиції (рекомендації), адресовані практикам.

У стислому вигляді наводяться основні результати дослідження, найбільш важливі теоретичні положення, які містять оцінку цих результатів з погляду на відповідність меті кваліфікаційної роботи, акцентуються елементи наукової новизни, пропозиції щодо вдосконалення об'єкта дослідження, методів тощо.

Висновки повинні чітко відповідати на поставлені у Вступі роботи завдання.

Після висновків розміщується «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», складений за бібліографічними вимогами (додаток Ж).

У «ДОДАТКАХ» наприкінці роботи подаються основні результати статистичного аналізу (матриці інтеркореляцій, таблиці факторних навантажень, статистичні розрахунки тощо), інший ілюстративний матеріал, а також власноручно розроблені методи (анкети, психологічні вправи, ігри тощо).

За згодою керівника кваліфікаційної роботи здобувач може вносити обґрунтовані зміни в загальну структуру роботи.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

3.1. Загальні вимоги

Кваліфікаційну роботу оформляють на аркушах формату А4 (210 × 297 мм) за допомогою комп'ютерного редактора на одному боці білого паперу через півтора інтервали шрифтом Times New Roman, кегль 14, додержуючись таких розмірів: верхнє та нижнє поле – 20 мм, лівє поле – 30 мм, правє – 10 мм.

Текст кваліфікаційної роботи набирається українською мовою.

Обсяг роботи для магістрів становить 70–80 сторінок основного тексту (без урахування таблиць, рисунків, списку використаних джерел, додатків).

Текст, рисунки, таблиці, формули, додатки і посилання у кваліфікаційній роботі оформляють за вимогами, які вказані в Державному стандарті України ДСТУ 3008-95 «Документація, звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

Титульний лист (додаток Б) підшивається разом з основною частиною роботи. Інші документи (*завдання на кваліфікаційну роботу, календарний план роботи, подання, висновки наукового керівника, зовнішня рецензія, експертний висновок щодо самостійності виконання кваліфікаційної роботи, заява щодо самостійності виконання кваліфікаційної роботи, роздрукована презентація*) вкладаються до кваліфікаційної роботи у підшитих прозорих файлах.

Документи на бланках заповнюють здобувачі, перевіряють керівники кваліфікаційної роботи і подають на підпис особам, які в них вказані. Дані про успішність видає викладач-методист у деканаті.

Під час друку кваліфікаційної роботи необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності та чіткості шрифту та рисунків

упродовж усієї роботи. Лінії, літери, цифри та інші знаки мають бути чіткими.

Помилки, описки і графічні неточності допускається виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправлень друкованим способом або від руки. Виправлення повинні бути чорного кольору.

Скорочення слів і словосполучень у роботі – відповідно до чинних стандартів бібліотечної та видавничої справи.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують. Ці заголовки, а також заголовки розділів друкують великими літерами від центру без абзацного відступу, не підкреслюючи.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (з першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять (якщо заголовок складається з кількох речень, їх розділяють крапкою).

Якщо в роботі є пункти і підпункти, в разі потреби вони можуть мати заголовки. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір, ставиться крапка.

Перенесення слів у заголовку розділу не допускається. Відстань між заголовком структурних частин (розділів) і підрозділів та подальшим чи попереднім текстом повинна дорівнювати 3–4 інтервалам (один порожній рядок).

Відстань між рядками заголовку, а також між двома заголовками приймають такою, як у тексті.

Кожну структурну частину роботи (крім підрозділів) треба починати з нової сторінки.

Не допускається розпочинати підрозділ, а також пункт і підпункт у нижній частині сторінки, якщо після його назви розміщено тільки один рядок тексту. В такому разі початок підрозділу, пункту чи підпункту треба перенести на наступну сторінку.

Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту роботи і дорівнювати 1,25–1,5 см.

Кваліфікаційна робота зшивається (переплітається) у тверду палітурку.

3.2. Нумерація

Сторінки роботи слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки.

На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, але обов'язково включають у загальну нумерацію сторінок роботи. Рисунки і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації роботи.

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти роботи слід нумерувати арабськими цифрами. Розділи роботи повинні мати порядкову нумерацію в межах усієї роботи і позначатися арабськими цифрами з крапкою в кінці, наприклад: «**Розділ 1. ...**». Підрозділи повинні мати нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою, наприклад, **1.1., 1.2., 1.3.** тощо.

3.3. Ілюстрації

Основними видами ілюстративного матеріалу в кваліфікаційній роботі є рисунки: схеми, кореляційні плеяди, діаграми, графіки, фотографії.

Кожна ілюстрація (рисунок) має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. На всі ілюстрації мають бути посилання в роботі.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься в підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 2.1)» або зворот типу «...як це видно з рис. 2.1» або «...як це показано на рис. 2.1».

Доцільно застосовувати лише чорно-білі ілюстрації та фотознімки. Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення. Ілюстрації виконують на білому непрозорому папері (допускається виконання чорнилом, тушшю або пастою чорного кольору).

Ілюстрації необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, які розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або додатках.

Ілюстрації розташовуються так, щоб їх було зручно розглядати без повороту роботи чи з поворотом за годинниковою стрілкою.

Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації в розділі, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Рисунок 1.2 (другий рисунок першого розділу)». Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Назви ілюстрацій розміщують після їх номерів. У разі потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією звичайно має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рисунок»;
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;
- експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи пояснювальним текстом.

Приклад:

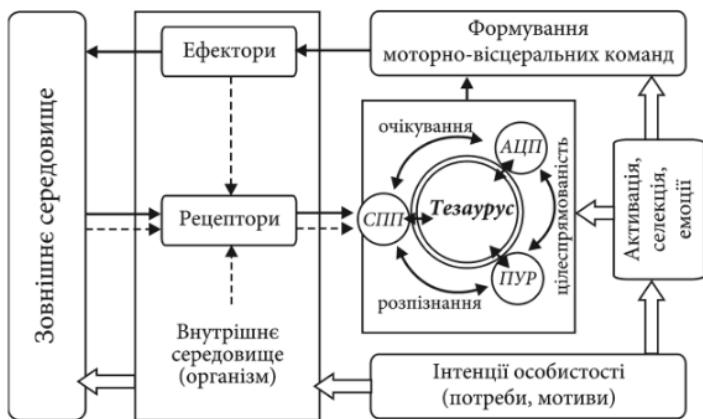

Рисунок 3.1 – Функціональна модель системи оброблення інформації, включеної в загальну структуру діяльності:

СПП – сенсорно-перцептивні процеси;

АЦП – антиципаційні процеси;

ПУР – процеси ухвалення рішення

3.4. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, оформляють у вигляді таблиць відповідно до рис. 3.2.

Таблиця номер – Назва таблиці

Головка						
Рядки						
Боковик (заголовки рядків)			Графи (колонки)			Заголовки граф
						Підзаголовки граф

Рисунок 3.2 – Приклад побудови таблиці

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею та друкують від центру. Слово «Таблиця» і назву починають з великої літери. Назву не підкреслюють. Назва має бути стислою і відображати зміст таблиці.

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті.

Розміщують таблицю таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Горизонтальні та вертикальні лінії, які розмежовують рядки таблиці, а також лінії зліва, справа і знизу, що обмежують таблицю, можна не проводити, якщо це не утруднює користування таблицею.

Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що розмістяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, «Таблиця 2.1» – перша таблиця другого розділу.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під одною, або поруч, або переносячи частину таблиці на наступну сторінку, повторюючи в кожній частині таблиці її головку і бокових.

При поділі таблиці на частини допускається її головку або боковик замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами в першій частині таблиці. Слово «Таблиця __» вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження табл. __» із зазначенням її номера.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині.

3.5. Правила подання формул

Формули розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки.

Формули у кваліфікаційній роботі нумерують арабськими цифрами в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, відокремлених крапкою, наприклад: **(3.1)** (перша формула третього розділу). Номер формули вказують праворуч після формули в круглих дужках.

Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його переносять в інший після знаків (=), (+), (-), (\times), (:).

Формули, що йдуть одна за одною та не розділені текстом, відокремлюють комою.

3.6. Правила цитування та посилання на використані джерела

Використання в роботі основних цитат, цифрових даних, схем, формул тощо, запозичених із літературних та інших джерел, а також запозичення думок, висновків інших авторів, обов'язково повинне супроводжуватися посиланням на назву джерела.

Бібліографічні дані про посилання на літературні праці та інші джерела, в тому числі електронні, подають відповідно до правил бібліографічного опису. Посилання роблять у тексті.

У посиланні на джерела, включені в Список використаних джерел, після згадування про них у квадратних дужках вказують номер, під яким вони значаться в Списку використаних джерел, і номер конкретної сторінки, наприклад [13, с. 39]. Якщо ж посилання приводяться на декілька джерел, між ними ставиться крапка з комою, наприклад [6, с. 77; 12, с. 50].

Під час внутрішньотекстового посилання на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, додатки зазначають їх номери. Для цього слід писати: «... у розділі 4 ...», «... див. 2.1 ...», «... у 3.2 ...», «... відповідно до 2.3.4 ...», «... на рис. 1.3 ...», «... у табл. 2.3 ...», «... за формулою (3.1) ...», «... у додатку Б ...».

3.7. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після Висновків.

Список використаних джерел слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

До бібліографічного опису вносять нормативні документи, Закони України, постанови державних органів, монографії, наукові статті, матеріали Інтернет-джерел тощо.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з бібліографічних покажчиків повністю без пропусків. Бібліографічний опис оформляють відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 (див. додаток Ж).

3.8. Додатки

Додатки оформляються як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках. Вони розміщуються після Списку використаних джерел і відокремлюються аркушем, на якому посередині друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

Додатки містять *авторські анкети, таблиці з даними кореляцій та іншими статистичними і розрахунковими даними.*

Додатки розміщуються в порядку появи посилань на них у тексті роботи. Кожен додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає його.

Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер **Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**, наприклад, **Додаток А, Додаток Б** і т.д. Один додаток позначається як **Додаток А**.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи і підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У

цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад, **A.2** – другий розділ додатка А; **B.3.1** – підрозділ 3.1 додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатку, наприклад: **рис. Д.2** – другий рисунок додатку Д; формула **(A.1)** – перша формула додатку А.

4. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи

Після того, як здобувач подає завершену та відповідно оформлену кваліфікаційної роботу з належно скомпонованим емпіричним матеріалом, керівник перевіряє її, в разі потреби – повертає на доопрацювання та пише *відгук* у якому характеризує діяльність випускника під час виконання роботи. У відгуку мають бути відзначені: актуальність теми; відповідність теми і змісту роботи; характеристика рівня теоретичної підготовки, умінь і навичок здобувача; відповідність кваліфікаційної роботи і висновків завданням; ступінь самостійності виконання кваліфікаційної роботи здобувачем. Необхідно охарактеризувати елементи науково-дослідницької роботи, наявність аргументованих висновків за одержаними результатами; оцінити практичну значущість виконаної роботи. Обов'язково треба зазначити вміння користуватися науковою літературою, дослідницькими методиками, правильно робити посилання на джерела; вказати недоліки кваліфікаційної роботи, сильні та слабкі сторони професійної підготовки здобувача; дати загальну оцінку роботі.

Відгук разом із *довідкою про успішність* розміщується в *поданні* щодо захисту кваліфікаційної роботи (див. додаток В), яке є допуском до захисту за висновком кафедри.

Наступний крок – перевірка кваліфікаційної роботи на самостійність та академічну доброчесність, тобто відсутність плагіату (див. «Положення про академічний плагіат» на сайті Університету). Для цього роботи в електронному вигляді здають відповідальному за перевірку працівникові кафедри не пізніше як за 15 днів до дати попереднього захисту з метою усунення можливих запозичень.

Кваліфікаційна робота в електронному варіанті виконується **одним файлом**, який містить:

- титульну сторінку;
- зміст кваліфікаційної роботи із зазначенням сторінок;
- основний текст кваліфікаційної роботи (вступ, розділи, висновки);
- список використаних джерел;
- додатки.

Текст у кваліфікаційній роботі, що здається на перевірку, обов'язково має бути *вичитаний, сформатований і оформлений* відповідно до вимог. На його основі відповідальний працівник кафедри готує **експертний висновок** щодо самостійності виконання кваліфікаційної роботи (додаток Г).

Показники оригінальності тексту (згідно Положення «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у ЛДУБЖД»):

- понад 80% – текст письмової роботи є оригінальним (несуттєвий обсяг запозичень);
- від 60 до 80% – оригінальність тексту задовільна, проте слід переконатися в наявності та правильному оформленні цитувань і посилань на використані джерела;
- від 40 до 60% – письмова робота приймається до розгляду після доопрацювання автором і наявності та правильного оформлення цитувань і посилань на використані джерела;
- менше 40% – письмова робота до розгляду не приймається та не може бути рекомендована до захисту, оскільки має суттєвий обсяг запозичень, що трактується як плагіат.

У разі виявлення академічного плагіату в письмовій роботі викладач повідомляє про це автора роботи і рекомендує доопрацювати роботу. У випадку незгоди здобувача з цим рішенням викладач повідомляє про це службовою запискою завідувача кафедри і начальника (директора) інституту.

Якщо після попереднього захисту в кваліфікаційну роботу вносяться зміни, відповідно до висловлених викладачами зауважень, то її електронний варіант подається повторно з цими змінами. Роздрукована робота, що подається до захисту, має повністю відповідати електронній версії.

Для захисту роботи здобувачу необхідно одержати підписану та завірену печаткою зовнішню рецензію (додаток Д). Рецензентами можуть бути професори, доценти, викладачі з науковим ступенем інших ЗВО, які володіють тематикою виконаного дослідження.

Кваліфікаційна робота разом із висновком керівника має бути подана рецензенту для вивчення та підготовки рецензії за 15 днів до захисту.

У рецензії мають відобразитися питання актуальності теми, рівень розкриття завдання на кваліфікаційну роботу, позитивні сторони і недоліки, оцінювання рівня професійної підготовки здобувача. У рецензії подається оцінка, на яку заслуговує робота, та пропозиція щодо присвоєння освітнього ступеня (див. додаток Д).

Рецензію завіряють, зазвичай, у відділі кадрів за основним місцем праці фахівця, що її підготував.

Окрім того, виконавець кваліфікаційної роботи подає письмову **заяву**, в якій засвідчує самостійність виконання кваліфікаційної роботи і свою академічну добросовісність (додаток Е).

Завершена кваліфікаційна робота з підписами консультантів (якщо такі були) і рецензією подається керівникові. Після кінцевої перевірки роботи та наявності всіх документів керівник подає роботу завідувачу кафедри для прийняття рішення про допуск до передзахисту. До затвердження роботи завідувачем кафедри і допуску до захисту вона повинна бути переплетена, на титульному листі роботи мають знаходитися підписи виконавця роботи і керівника.

До захисту допускаються кваліфікаційні роботи, які отримали рецензію та відгук керівника. При цьому негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи і недопущення її до захисту.

За рішенням завідувача (начальника) кафедри робота подається для передзахисту. Після підпису завідувача сама робота, презентаційні матеріал і всі документи залишаються на кафедрі.

Передзахист кваліфікаційних робіт на кафедрі проводиться не пізніше, ніж за 10 днів до офіційного захисту, після чого за рішенням засідання кафедри роботу затверджує завідувач і вона допускається до захисту перед екзаменаційною комісією (див. додаток В).

Якщо кваліфікаційна робота не була подана на передзахист і не підписана завідувачем кафедри, здобувач може бути допущений до захисту лише за окремим рішенням кафедри.

У випадку, коли кваліфікаційна робота не підготовлена і завідувач кафедри не допустив здобувача до захисту, питання розглядається на позачерговому засіданні кафедри і висновок подається екзаменаційній комісії (не пізніше ніж за добу до дня захисту).

4.2. Процедура захисту кваліфікаційної роботи

До екзаменаційної комісії (ЕК) на правах її членів залучаються завідувач і провідні викладачі випускової кафедри, фахівці галузі.

До захисту кваліфікаційних робіт допускаються здобувачі, які виконали всі вимоги навчального плану та програм і склали державний екзамен зі спеціальності.

Не пізніше двох днів до початку захисту кваліфікаційних робіт в екзаменаційну комісію подаються такі матеріали:

- виконана кваліфікаційна робота з висновком завідувача (начальника) кафедри про допуск здобувача до захисту;
- письмовий відгук керівника з характеристикою діяльності випускника під час виконання кваліфікаційної роботи;
- письмова рецензія на кваліфікаційну роботу.

Захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії за участі не менше, ніж половини її складу.

Процедура захисту кваліфікаційної роботи передбачає:

- представлення секретарем ЕК здобувача та теми його дослідження;
- доповіді здобувача;
- запитань голови і членів ЕК, інших осіб, присутніх на захисті та відповідей здобувача на них;
- оголошення головою ЕК змісту рецензії;
- відповідей на зауваження рецензента;
- виступу наукового керівника;
- обговорення виступу, презентованої роботи й оцінювання, яке відбувається після захисту кваліфікаційних робіт;
- оголошення оцінок.

Загальний час захисту одного здобувача не повинен перевищувати 25 хв.

Оскільки під час захисту оцінюються не лише робота, а й якість захисту, здобувачу доцільно приділити значну увагу змісту та формі доповіді, підготовці презентації, наочних матеріалів.

Захист розпочинається з *доповіді*, в якій треба стисло розкрити:

- актуальність теми (коротко);
- об'єкт і предмет дослідження (на слайді);
- мету та завдання;
- методи дослідження (на слайді);
- структуру роботи (на слайді);

- основні положення роботи (процедура дослідження);
- висновки і пропозиції з роботи.

Час виступу здобувача не повинен перевищувати 10 хв., має бути стислим, конкретним, із використанням ілюстративного матеріалу – електронної презентації із застосуванням мультимедійного проектора або роздрукованих плакатів, роздаткового матеріалу (сукупності таблиць, графіків, діаграм, схем або відповідних слайдів) у папках із файлами для членів комісії. Призначення презентацій – детально та наочно продемонструвати основні положення та графічну частину роботи, проілюструвати твердження автора, тому необхідно вчасно посилатися на відповідний матеріал, акцентувати на ньому увагу членів комісії.

Завершуючи доповідь, випускник має відзначити: які його розробки і висновки впроваджені або намічені до впровадження; де ще можна, на його думку, застосувати результати дослідження.

Члени ЕК, присутні на захисті, ставлять випускнику запитання з метою визначити рівень його професійної компетентності, а також самостійності виконання кваліфікаційної роботи.

Після відповідей на запитання зачитується рецензія. Випускник має дати аргументовану відповідь на зауваження рецензента. Після цього слово надається науковому керівникові для характеристики й оцінки діяльності здобувача під час виконання роботи.

Під час захисту секретар комісії веде протокол засідання, в якому відзначає думки членів ЕК про роботу, її теоретичний і практичний рівень і рекомендації щодо висновків і пропозицій здобувачів.

4.3. Оцінювання кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота передбачає наявність елементів наукового дослідження: новизни і практичної значимості; комплексного, системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання сучасної методології та наукових розробок; наявності елементів творчості; проведення самостійних експериментальних пошуків і статистичне опрацювання одержаних даних, а також публікацію результатів роботи.

Кваліфікаційна робота – закінчене науково-практичне дослідження. Практичну спрямованість і значущість треба висвітлити через обґрунтування корисності її результатів для потреб практики.

Оцінювання кваліфікаційних робіт проводиться за чотирибальною шкалою на підставі рецензії та відгуку наукового керівника, результатів захисту роботи. Екзаменаційна комісія приймає вмотивоване рішення по кожному здобувачу про присвоєння освітнього ступеня (магістр). У процесі визначення оцінки враховується змістові аспекти та якість захисту.

Змістові аспекти роботи:

- актуальність обраної теми дослідження;
- спрямованість роботи на розробку практичних рекомендацій;
- відповідність логічної побудови роботи, тобто чи відповідають завдання поставленій меті, а висновки – висунутим завданням;
- застосування сучасних підходів до розв'язання визначених проблем;
- рівень теоретичного обґрунтування запропонованих рішень;
- адекватність методів дослідження;
- підтвердження чи спростування висунутої гіпотези;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- наявність і дієвість результатів формульованого експерименту (для магістрів);
- якість емпіричного матеріалу;
- достовірність статичної перевірки результатів;
- мова і стиль кваліфікаційної роботи;
- загальне оформлення;
- наявність необхідних додатків.

Якість захисту роботи:

- уміння стисло, послідовно та чітко викласти сутність і результати дослідження;
- здатність аргументовано захищати свої погляди, думки, пропозиції;
- загальний рівень підготовки здобувача;
- володіння культурою презентації дослідження.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи:

Оцінка «Відмінно». Кваліфікаційна робота виконана в повному обсязі, містить елементи новизни, має практичне значення, доповідь логічна і стисла, проголошена на високому рівні, зі знанням справи, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів ЕК правильні та стислі. За темою кваліфікаційної роботи здобувач опублікував принаймні одну наукову працю: статтю, тези, матеріали конференції тощо (для магістрів).

Оцінка «Добре». Тема роботи розкрита, доповідь логічна, проголошена добре, відповіді на запитання членів ЕК в основному правильні, оформлення роботи відповідає вимогам, однак мають місце окремі недоліки: структура не повністю відображає зміст проблеми; невідповідність завдань і висновків; мають місце окремі зауваження в рецензії та/або відгуку.

Оцінка «Задовільно». Тема кваліфікаційної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістового характеру: нечітко сформульована мета роботи, зміст має виражений компліятивний характер, наукова полеміка відсутня, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди доцільний, заходи і пропозиції обґрунтовані непереконливо, рецензія та відгук містять окремі зауваження, не всі відповіді на запитання членів ЕК правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи.

Оцінка «Незадовільно». Нечітко сформульована мета кваліфікаційної роботи, розділи непов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних наукових джерел. Аналіз виконаний поверхово, висновки не повністю відповідають завданням, переважає описовість на шкоду системності та глибині. Оформлення роботи не відповідає вимогам. Рецензія та/або відгук негативні. Відповіді на запитання членів ЕК неточні або неповні.

Оцінка за кваліфікаційну роботу **не перескладається**.

Рішення екзаменаційної комісії щодо оцінки компетентностей, виявлених під час підготовки і захисту кваліфікаційної роботи, а також присвоєння випускникові освітнього ступеня магістра та видачі йому державного документа про освіту приймається екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, що брали участь у засіданні. В разі однакової кількості голосів, думка голови є вирішальною.

У випадку, коли захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, комісія визначає, чи може здобувач подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен виконати роботу за новою темою, визначеною кафедрою.

Оцінки захисту кваліфікаційної роботи оголошуються в день їх захисту після оформлення протоколу засідання екзаменаційної комісії.

Захищені кваліфікаційні роботи в паперовому вигляді зберігаються в бібліотеці Університету та в електронному – в базі кваліфікаційних робіт.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабенко В. В. Основи теорії ймовірностей і статистичні методи обробки даних у психологічних і педагогічних експериментах. Львів: Вид. центр ЛНУ, 2006. 168 с.
2. Баклицький І. О., Сірко Р. І. Експериментальна психологія. Практикум. Львів : ЛДУ БЖД, 2011. 112 с.
3. Боснюк В. Ф. Експериментальна психологія: курс лекцій. Харків: НУЦЗ, 2016. 182 с.
4. Боснюк В. Ф. Математичні методи в психології: курс лекцій. Харків: НУЦЗ, 2016. 56 с.
5. Бочелюк В. Й., Бочелюк В. В. Методика та організація наукових досліджень із психології : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
6. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ, 2016. 260 с.
7. Вавринів О. Організація та проведення психологічних і соціально-психологічних досліджень : практич. посіб. ЛьвДУВС, 2023. 116 с.
8. Галян І.М. Психодіагностика : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2009. 464 с.
9. Державний стандарт України ДСТУ 3008–95. «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».
10. Довідник здобувача наукового ступеня : зб. нормат. док. та інф. матеріалів з питань атестат. / упоряд. Ю.І.Цеков; за ред. В.Д.Бондаренко. 5-е вид., випр. і допов. Київ : Толока, 2011. 56 с.
11. Климчук В. О. Математичні методи у психології: навч. посібник для студ. психологічних спеціальностей. Київ: Освіта України, 2009. 288 с.
12. Литвин А. В., Руденко Л. А. Удосконалення підготовки психологів у закладах вищої освіти. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки* : зб. наук. пр. / гол. ред. Т. С. Плачинда. Кропивницький : ЛА НАУ, 2021. Вип. 9. С. 63–74.
13. Литвин А., Руденко Л. Напрями модернізації професійної підготовки майбутніх психологів. *Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи* : зб. наук. праць. Київ–Львів–Бережани–Гомель, 2021. Вип. 8. С. 18–23.
14. М'ясоїд П. А. Задачі з курсу загальної психології. Київ : Вища школа, 2000. 183 с.

15. Максименко С. Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. Київ : КДП, 1990. 240 с.
16. Методологія конкретних психологічних досліджень: погляд Одеської наукової школи психології : монографія. Том I. / за заг. ред. Вісковатової Т. П., Луньова В. Є. Донецьк : Норд-прес, 2012. 254 с.
17. Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».
18. Основи наукових досліджень у психології : метод. посіб. / укл. : О. В. Григор'єва. Чернівці : Рута, 2004. 80 с.
19. Руденко В. М., Руденко Н. М. Математичні методи в психології : підручник. Київ : Академвидав, 2009. 384 с.
20. Руденко Л. А., Литвин А. В. Самостійне навчання та саморозвиток майбутніх психологів у контексті інформатизації суспільства. *Modern approaches to the introduction of science into practice : abstracts of X International scientific and practical conference, 30–31 March 2020, San Francisco, USA*. P. 72–75.
21. Сергієнко Л. П. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи : навч. посіб. Київ : Вид. дім «Професіонал», 2009. 240 с.
22. Сірко Р. І. Методологічні основи підготовки психологів ВНЗ до діяльності в особливих умовах. *Проблеми екстремальної та кризової психології* : зб. наук. пр. Харків, 2015. Вип. 18. С. 210–217.
23. Сірко Р. І. Професійна підготовка майбутніх психологів оперативно-рятувальної служби до діяльності в екстремальних умовах : монографія. Львів : ГАЛИЧ-ПРЕС, 2017. 482 с.
24. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики: навч. посіб. Київ : Главник, 2006. 144 с.

ДОДАТКИ

Додаток А*

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Факультет психології та соціального захисту
Кафедра практичної психології та педагогіки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 053 Психологія

Освітньо-професійна програма Реабілітаційна психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
практичної психології та
педагогіки д. пс. н., проф.,
полковник служби ц.з.

_____ Роксолана СІРКО
«__» _____ 202_ року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу

Здобувачу вищої освіти Прізвище Ім'я По батькові.

1. **Тема роботи:** «_____»

_____,
керівник Прізвище Ім'я По батькові, посада кафедри практичної
психології та педагогіки, науковий ступінь, вчене звання, затверджена
наказом ЛДУ БЖД від __ вересня 202_ року № _____.

2. **Термін подання здобувачем роботи:** _____ 202_ року.

3. **Вихідні дані до роботи:** Етичний кодекс психолога; методики
психологічної діагностики (психологічні тести); методичні
рекомендації з виконання кваліфікаційних робіт.

* *Шаблони перших сторінок кваліфікаційної роботи надає секретар ЕК.*

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік розділів):

ВСТУП.

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ _____

У _____ (теоретична частина).

1.1. Вихідні методологічні положення та напрями дослідження з проблеми _____ в науковій літературі.

1.2. Характеристика основних понять, особливостей і структури досліджуваного явища _____.

1.3. Аналіз специфіки обстежуваних _____ у контексті проблеми дослідження.

Висновки до першого розділу

Розділ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ _____ У

_____ (емпірична частина).

2.1. Характеристика методів дослідження і критеріїв, на основі яких досліджують групи обстежуваних.

2.2. Комплексне психодіагностичне дослідження проблеми _____.

Висновки до другого розділу.

Розділ 3. ПСИХОКОРЕКЦІЯ _____ У _____

(корекційна частина).

3.1. Принципи розроблення та загальна характеристика психокорекційної програми для _____.

3.2. Зміст психокорекційної програми _____.

3.3. Хід і результати формульованого експерименту з перевірки ефективності _____.

Висновки до третього розділу.

ВИСНОВКИ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

ДОДАТКИ.

5. Завдання кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно опрацювати):

1. Виконати аналіз наукової літератури з проблеми ...

2. Провести емпіричні дослідження в групах ...

3. Розробити корекційну програму для ...

4. Перевірити ефективність розробленої програми в групах ...

5. Підготувати висновки і пропозиції з проведеного дослідження.

6. Перелік емпіричного матеріалу (подається на захист разом із кваліфікаційною роботою): заповнені бланки анкет, тестів,

опитувальників, методик, кореляційні таблиці, розрахунки статистичних критеріїв, обчислення тощо, які не увійшли у Додатки.

7. Консультанти розділів роботи: _____
(якщо передбачено).

8. Дата видачі завдання: «__» _____ 202_ р.

9. Календарний план:

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання (для очної форми)	Примітка
1.	Опрацювання наукової літератури	квітень	
2.	Написання теоретичної частини	травень	
3.	Підбір та адаптування методів дослідження.	вересень	
4.	Проведення психологічного експерименту.	початок жовтня	
5.	Оброблення емпіричного матеріалу.	кінець жовтня	
6.	Написання практичної частини роботи.	листопад	
7.	Формулювання корекційної частини роботи.	грудень	
8.	Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи	початок лютого	

Здобувач вищої освіти _____ *Ім'я ПРІЗВИЩЕ*

Керівник роботи
посада, науковий ступінь,
вчене звання _____ *Ім'я ПРІЗВИЩЕ*

Додаток Б

Зразок

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра практичної психології та педагогіки

ДО ЗАХИСТУ ДОПУЩЕНО
Начальник кафедри
практичної психології та педагогіки,
доктор психологічних наук, професор
полковник служби цивільного захисту
Роксолана СІРКО

«__» _____ 20__ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (МАГІСТРА)

на тему: « _____
_____ »

Виконав:
здобувач 2 року навчання _____
форми здобуття другого
(магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія
освітньо-професійної програми

Керівник: _____

Рецензент: _____

Львів 202__

Додаток В

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ПОДАННЯ ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Скерується здобувач вищої освіти _____ до захисту кваліфікаційної роботи за спеціальністю 053 Психологія (освітньо-професійна програма Практична психологія), на тему:

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Начальник факультету психології та
соціального захисту
к. і. н., доцент

_____ Роман ЛАВРЕЦЬКИЙ
« _____ » _____ 20__ року

Довідка про успішність

_____ за період навчання у навчально-науковому інституті психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, з 202_ до 202_ року повністю виконав(ла) навчальний план за спеціальністю 053 Психологія (освітньо-професійна програма Практична психологія) з таким розподілом оцінок: за національною шкалою: відмінно __%, добре __%, задовільно __%. за шкалою ECTS: А __%, В __%, С __%, D __%, Е __%.

Викладач-методист ННІП та СЗ

_____ (підпис)

_____ (ім'я і прізвище)

Додаток Г

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

щодо самостійності виконання кваліфікаційної роботи

Перевіривши кваліфікаційну роботу _____ здобувача другого курсу _____ форми здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія (освітньо-професійна програма Реабілітаційна психологія), з використанням системи _____, визначено частку оригінальності тексту в кваліфікаційній роботі на тему: « _____ »), яка складає _____ %.

Кваліфікаційна робота може бути представлена до захисту в Екзаменаційну комісію кафедри практичної психології та педагогіки навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, виконана самостійно і не містить елементів академічного плагіату (копіювання). Всі запозичення з друкованих та електронних джерел, мають відповідні посилання та цитування, оформлені у відповідності до чинних правил.

Викладач

кафедри ПП та П _____

Ім'я ПРИЗВИЩЕ

Додаток Д

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Спеціальність і група _____

Тема _____

Обсяг кваліфікаційної роботи:

– кількість сторінок роботи _____

– кількість додатків _____

Короткий зміст кваліфікаційної роботи та ухвалених рішень

Висновок про відповідність кваліфікаційної роботи поставленим завданням _____

Характеристика розділів, оцінка їх якості, ступінь відповідності останнім досягненням науки _____

Перелік позитивних якостей кваліфікаційної роботи

Перелік основних недоліків і помилок _____

Загальний відгук про роботу та підготовленість випускника
до виконання професійних обов'язків _____

Оцінка кваліфікаційної роботи _____

Рецензент:

посада,

науковий ступінь,

вчене звання

_____ *Ім'я ПРІЗВИЩЕ*

«__» _____ 20__ р.

Додаток Е

Начальнику факультету
психології та соціального
захисту
к. і. н., доц.
Роману ЛАВРЕЦЬКОМУ

ЗАЯВА

щодо самостійності виконання кваліфікаційної роботи

Я, _____,
здобувач четвертого року навчання денної форми здобуття другого
(магістерського) рівня вищої освіти підтверджую, що моя
кваліфікаційна робота на тему: « _____
_____»

виконана самостійно і не містить елементів академічного плагіату. Усі
запозичення з друкованих та електронних джерел, а також із
захищених раніше кваліфікаційних робіт, науково-дослідницьких
робіт, кандидатських і докторських дисертацій мають відповідні
посилання та цитування, оформлені відповідно до чинних правил.

Я ознайомлений(а) з чинним положенням «Про академічну
добросесність та етику академічних взаємовідносин у Львівському
державному університеті безпеки життєдіяльності» щодо запобігання
та виявлення явищ академічної недобросесності, згідно з яким,
виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску кваліфікаційної
роботи до захисту та застосування дисциплінарних заходів.

«__» _____ 202_ року _____ *Ім'я ПРИЗВИЩЕ*

Додаток Ж

Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел

Законодавчі та нормативні документи

Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.

Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.

Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 12.12.2017).

Монографія

Моделювання педагогічного процесу та психологічного супроводу підготовки фахівців ризиконебезпечних та інших професій : монографія / за ред. М. С. Ковалю, А. В. Литвина. Львів : ЛДУБЖД, 2023. 396 с.

Сірко Р. І. Професійна підготовка майбутніх психологів оперативно-рятувальної служби до діяльності в екстремальних умовах : монографія. Львів : ГАЛИЧ-ПРЕС, 2017. 482 с.

Підручник, посібник

Баклицький І. О., Сірко Р. І. Експериментальна психологія. Практикум. Львів : ЛДУ БЖД, 2011. 112 с.

Екстремальна психологія : підручник / за заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Харків : УЦЗУ, 2007. 502 с.

Литвин А. В., Коваль І. С., Яремко Р. Я. Експериментальна психологія : навч. посіб. Львів : ЛДУБЖД, 2024. 316 с.

Статті, включені до наукометричних баз Scopus, Web of Science

Lytvyn A., Lytvyn V., Rudenko L., Pelekh Y., Didenko O., Muszkieta R., Żukow W. Informatization of technical vocational schools: Theoretical foundations and practical approaches. *Education and Information Technologies : The Official Journal of the IFIP Technical Committee on Education*. Vol. 25. Issue 1. January 2020. P. 583–609. <https://doi.org/10.1007/s10639-019-09966-4>

Popovych I., Tkach T., Sirko R., Rudenko L., Sokolova H., Slobodianyuk V., Blynova O. Research on mental states of anxiety of first-year cadets of the university of life safety. *Revista inclusiones : Revista de humanidades y ciencias sociales*. 2020. Vol. 7. Número Especial. P. 264–278. URL: <http://eKhSUIR.kspu.edu/123456789/11877> WOS : 000572971200024.

Стаття в періодичному виданні (науковому журналі)

Козяр М. М., Литвин А. В. Особливості підготовки фахівців цивільного захисту до діяльності в надзвичайних ситуаціях. *Вісник ЛДУБЖД*. 2017. Вип 15. С. 199–208.

Стаття в продовжуваному виданні (збірнику наукових праць)

Сірко Р. І. Методологічні основи підготовки психологів ВНЗ до діяльності в особливих умовах. *Проблеми екстремальної та кризової психології* : зб. наук. пр. Харків, 2015. Вип. 18. С. 210–217.

Яремко Р. Я. Дослідження професійної мотивації майбутніх рятувальників. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи* : зб. наук. праць. Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. № 3 (56). Т. 2. С. 354–362.

Електронний ресурс

Стратегія реформування Державної служби України з надзвичайних ситуацій : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80> (дата звернення: 15.01.2024).

Botkin J. No Limits to Learning : Bridging the Human Gap. A Report to the Club of Rome. Oxford, ect. : Pergamon press, 1979. URL: <http://elmandjra.org/limits.pdf>. (дата звернення: 18.10.2023).

Дисертація

Клименко О. Є. Становлення життєвої перспективи особистості в ситуації набутої інвалідності : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Львівський національний університет. Львів, 2017. 240 с.

Автореферат

Стельмах О. В. Психологічні умови формування професійної Я-концепції майбутніх рятувальників : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Острог, 2016. 20 с.

Конівіцька Т. Я. Формування риторичної компетентності майбутніх психологів у закладах вищої освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Львів, 2020. 206 с.

Збірник наукових праць (без автора)

Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. пр. / за ред. М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало. Київ ; Львів : ЛДУ БЖД, 2017. Вип. 5. 400 с.

Перекладне видання

Харві С. Діяти як переможець, думати як переможець / пер. з англ. Київ : ВГ КМ-БУКС, 2016. 224 с.

Видання іноземною мовою

Stanyer P. Guide to investment strategy: How to understand markets, risk, rewards and behaviour. London : Profile Books Ltd, 2006. 250 p.

Матеріали конференції

Руденко Л. А. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх фахівців у контексті гуманістичної парадигми освіти. *Особистість в екстремальних умовах* : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Львів, 12 травня 2017 р. Львів, 2017. С. 99–101.

Lytvyn A., Solov'ev V. Learner-Centered Approach in Teacher Education. *Forming and Qualitative Development of Modern Educational Systems* : Materials digest of the LXIV International Research and Practice Conference. London, September 26 – October 01, 2013. London : IASHE, 2013. P. 74–79.

Архівні документи

Наукове товариство ім. Шевченка. *Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України*. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.

Стандарти

Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» : наказ МОН від 24.04.2019 р. № 565. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/053psikhologiyabakalavr.pdf> (дата звернення: 15.07.2023).

Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» : наказ 250 МОН від 24.04.2019 р. № 564. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/053-psikhologiya-mag.pdf> (дата звернення: 15.07.2023).

